

Recenzja
dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej oraz aktywności naukowej
dr Agnieszki Kani-Chramęgi

I. Uwagi ogólne

Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego powołał mnie w skład komisji habilitacyjnej, powierzając mi jednocześnie funkcję recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Agnieszki Kani-Chramęgi w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Dokumenty otrzymałam 10 stycznia 2025 r. Przed rozpoczęciem analizy merytorycznej muszę wskazać, że otrzymane dokumenty są wyjątkowo przejrzyste i dobrze przygotowane, co niewątpliwie ułatwia pracę recenzenta.

Recenzja została przygotowana na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 742), dalej jako p.s.w.n. Stosownie do art. 219 ust. 1 p.s.w.n., stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: (1) posiada stopień doktora; (2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: (a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie ministerialnym, lub (b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie ministerialnym, lub (c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; (3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Habilitantka posiada stopień doktora, nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego w dniu 21 października 2013 r.

Poniższe rozważania odnosić się będą zatem do dwóch pozostałych przesłanek wskazanych w art. 219 ust. 1 p.s.w.n.

II. Ocena osiągnięć naukowych

1. Ocena rozprawy habilitacyjnej

1. Habilitantka przedstawiła jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2a p.s.w.n. monografię pt. *„Tendencje w rozwoju prawa karnego oraz ich ocena (węzłowe problemy w perspektywie obowiązywania Kodeksu karnego z 1997 r.)”*, Zielona Góra 2022, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, ss. 558.

2. Przystępując do formalnej charakterystyki tego dzieła należy wskazać, że praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, podzielonych na dwie części, oraz zakończenia. Poza tym w monografii zawarto bibliografię oraz wykaz skrótów.

Oceniając założenia pracy należy przypomnieć, że wstęp do pracy powinien służyć wskazaniu celów i problemów badawczych, tez lub hipotez badawczych, a także ewentualnie uściśleniu terminologii. Dr Agnieszka Kania-Chramęga wskazuje na początku wstępu, że chce „naświetlić te problemy ‘liniowe’, ... które powinny dać odpowiedź na ogólniejsze pytanie, zmierzające do ustalenia: quo vadit ius poenale?”. Wskazuje jednocześnie, że analizie poddaje z jednej strony problemy służące usprawnieniu procesu stanowienia prawa karnego, a z drugiej kwestię ukazania pożądanego wpływu wykładni na kształtowanie wielu podstawowych instytucji prawnokarnych.

W dalszej części wstępu Habilitantka doprecyzowuje, że celem monografii jest „zidentyfikowanie kluczowych tendencji rozwojowych prawa karnego pod kątem ich akceptowalności bądź nieakceptowalności” (s. 16). Przy czym równocześnie wskazuje, że odnosząc się do „kryteriów niezbędnych przy weryfikacji rozważanej (nie)akceptowalności, jako swoiste wzorce przyjęto wzgląd na poszanowanie: racjonalności, aksjologicznej spójności oraz prakseologicznej skuteczności, które powinny stanowić determinanty w rozwoju prawa karnego” (s. 17).

Osiągnięcie tak określonego celu wymaga, jak następnie pisze Habilitantka, realizacji celów szczegółowych, których wskazuje w sumie dziewiętnaście, w podziale na sześć grup, odpowiadających sześciu rozdziałom pracy. W dalszej kolejności we wstępie Autorka

formułuje siedemnaście hipotez badawczych (s. 19-21), których prawdziwość jest weryfikowana w pracy. Liczba celów szczegółowych i hipotez badawczych sformułowanych w pracy jest przytłaczająca i, w moim przekonaniu, nie służy jasności wywodu. Habilitantka wskazuje także na metody, jakimi posłużyła się w pracy (formalno-dogmatyczna, prawno-historyczna i teoretycznoprawna), trafnie je identyfikując i opisując.

Ogólnie można stwierdzić, że merytoryczne założenia omawianej pracy mają bardzo ambitny charakter i rozległy zakres. Wyraźnie bowiem wynika ze wstępu, że Habilitantka podejmuje się analizy kluczowych, jej zdaniem, problemów w zakresie stanowienia, jak i wykładni prawa karnego, a już przecież analiza każdej z tych dwóch kwestii stanowi duże wyzwanie. Warto jednocześnie zauważyć, że założenia badawcze pracy nie są niekontrowersyjne, w szczególności uznanie, że racjonalność, aksjologiczna spójność oraz prakseologiczna skuteczność „powinny stanowić determinanty w rozwoju prawa karnego” wykazuje pewien stopień arbitralności. Habilitantka nie uzasadnia bowiem, dlaczego akurat te wartości czy czynniki wybiera jako determinujące rozwój prawa karnego, który – jak, zdaje się, należy rozumieć – uznalaby za prawidłowy. W pracy pojawia się także często określenie „pożądaną wpływ”, którego desygnaty nie są jasne.

3. Analizując merytoryczną zawartość pracy należy przypomnieć, że praca podzielona jest na dwie części. W pierwszej dokonano analizy (nie)akceptowalnych trendów w zakresie stanowienia prawa karnego, zaś w drugiej – (nie)akceptowalnych kierunków wykładni.

W rozdziale 1 Habilitantka zajmuje się problemem stanowienia prawa karnego w kontekście realizacji postulatu racjonalnego stanowienia prawa. Zasadnicza część rozważań poświęcona została problemowi realizacji zasady *ultima ratio* w odniesieniu do prawa karnego. W tej części pracy Habilitantka omówiła uwarunkowania prokryminalizacyjne w oparciu o wybrane przykłady konkretnych typów przestępstw wprowadzonych do k.k. na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat (takich jak m.in. grooming, finansowanie działalności terrorystycznej, utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej oraz rozpowszechnianie tego wizerunku bez jej zgody, czy przestępstw fakturowych). Rozważania te są sprawnie i ciekawie poprowadzone, zwłaszcza interesująco rysuje się swoisty katalog wytycznych kryminalizacyjnych (s. 136-141).

Rozdział 2 odnosi się do dekryminalizacji. Najbardziej interesująco przedstawiają się tutaj rozważania terminologiczne, mające na celu ustalenie zakresu pojęcia dekryminalizacji na tle pojęcia depenalizacji. Wywód jest pogłębiony, a wnioski co do rozumienia omawianych terminów poprawne.

W rozdziale 3 Habilitantka przedstawia problem prywatyzacji (cywilizacji) prawa karnego. W tym zakresie odwołuje się do zagadnienia sprawiedliwości naprawczej, profetycznie i w moim przekonaniu trafnie wskazując, że nie stanie się ona obowiązującym paradygmatem sprawiedliwości w kontekście karnym. Z drugiej strony krytycznie Habilitantka wypowiada się na temat realizacji idei kompensacji w prawie karnym, z czym nie mogę się zgodzić. Jako wartościowy, a jednocześnie otwierający nowe pole badawcze, oceniam fragment odnoszący się do polityki kryminalnej, to jest do innych niż prawne mechanizmów oddziaływania wobec ujemnie ocenianych zachowań społecznych.

Rozważania zawarte w kolejnych trzech rozdziałach odnoszą się do drugiego zasadniczego zagadnienia poruszonego w pracy, to jest do kwestii kierunków wykładni prawa karnego.

Rozdział 1 drugiej części poświęcony jest analizie metod wykładni, czy też właściwie głównie wykładni językowej, słusznie identyfikowanej przez Habilitantkę jako metoda, której nadawany jest prymat w procesie wykładni prawa karnego. Dr A. Kania-Chramęga ma rację, gdy wskazuje na celowość używania także innych metod wykładni, w szczególności metody wykładni systemowej i funkcjonalnej. W ostatniej części tego rozdziału Habilitantka krytykuje absolutyzowanie i uznawanie za nadrzędną wartość w procesie wykładni jednolitość orzecznictwa, celnie wskazując, że może to prowadzić do petryfikacji pewnych rozwiązań, które z czasem mogą zasługiwać na zmianę.

Rozdział 2 drugiej części poświęcony jest sposobom rozumienia zasady *nullum crimen sine lege* w orzecznictwie i doktrynie. Po dokonaniu krótkiej charakterystyki zasady w kontekście prawnokarnym, Habilitantka przechodzi do analizy wybranych dyrektyw szczegółowych wynikających z tej zasady. Pierwszą z analizowanych dyrektyw szczegółowych jest zasada *nullum crimen sine lege scripta*, odstępstwa od której, zwłaszcza w kontekście przepisów blankietowych, gdzie część normatywnego opisu czynu zawarta jest w przepisie rangi niższej niż ustawowa, uznaje za akceptowalne. Kolejno dr A. Kania-Chramęga poddaje badaniu zasadę *nullum crimen sine lege certa*. Podzielić należy jej ocenę o celowości odstąpienia od absolutnego przestrzegania tej dyrektywy, opartą z jednej strony na podkreśleniu fundamentalnego znaczenia omawianej dyrektywy szczegółowej dla obywateli, a z drugiej na nierealności postulatu maksymalistycznej określoności opisu typów czynów zabronionych. Trzecią omówioną w pracy dyrektywą jest zasada *lex retro non agit*, która również nie ma charakteru absolutnego, zaś czwartą – zasada *nullum crimen sine lege stricta*, analizowana zarówno z perspektywy zakazu analogii, jak i dopuszczalności wykładni rozszerzającej w prawie karnym. Na końcu tej części pracy Habilitantka omawia problem zastosowania zasady

nullum crimen sine lege do innych niż karna rodzajów odpowiedzialności represyjnej, w szczególności do odpowiedzialności administracyjnej i dyscyplinarnej. Żałować trzeba, że nieco więcej uwagi nie poświęciła kryteriom wypracowanym przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie Engel, w sytuacji gdy orzeczenie w sprawie A. i B. p. Norwegii z 2016 r. zostało poddane krytyce. Niemniej ogólnie rozważania zawarte w tej części są interesujące i wartościowe.

Ostatni rozdział ocenianej monografii odnosi się do kwestii kary, a konkretnie do odstępstw od wymiaru kary w granicach ustawowego zagrożenia na rzecz rozwiązań skutkujących złagodzeniem sankcji. Książka ukazała się po wejściu w życie nowelizacji k.k., która znacząco rozbudowała przepis art. 53 k.k., szkoda, że Habilitantka nie mogła uwzględnić czy też poddać analizie licznych problemów interpretacyjnych związanych z nowelą z 2023 r.

4. W zakończeniu dokonano podsumowania wniosków płynących z wcześniejszych rozważań. W tej części pracy Habilitantka sformułowała osiemnaście „*sui generis* rekomendacji dla procesu stanowienia i wykładni prawa karnego” (s. 476). Nie wskazała jednak, czy i w jakim zakresie odnoszą się one do postawionych we wstępie hipotez badawczych, co wydaje się niedociągnięciem metodologicznym.

5. Oceniając formalną stronę pracy należy wskazać, że jest ona napisana trudnym w odbiorze, nie do końca przejrzystym językiem. Jasności wywodu nie sprzyja także zamieszczanie niezwykle obszernych przypisów, które niekiedy same w sobie dotyczą kolejnych, nowych zagadnień. Takie przypisy utrudniają śledzenie toku rozważań (na przykład w książce opublikowanej na podstawie pracy doktorskiej dr Agnieszki Kani-Chramęgi przypisy są krótsze).

Rozważania teoretycznoprawne oraz dogmatyczne przeprowadzone w pracy zostały przygotowane w oparciu o niezwykle obszerną literaturę krajową, a także zagraniczną, jak również bardzo bogate orzecznictwo. Kwerenda wykonana przez Habilitantkę jest zaiste imponująca i rzadko spotykana.

Rozumiejąc autorski wybór polegający na użyciu w każdym z tytułów części i rozdziałów, a także w tekście, sylab w nawiasach („(nie)akceptowalny”), muszę jednak wskazać, że jest to zabieg stylistyczny, który dość szybko staje się nużący, a nawet pretensjonalny. W pracy odnaleźć można jedynie drobne literówki.

Układ pracy jest logiczny, choć w moim przekonaniu struktura książki zyskałaby, gdyby każdy rozdział był zwieńczony choćby krótkim, ale osobnym podsumowaniem.

6. Oceniając ogólnie monografię habilitacyjną należy przypomnieć, że Habilitantka wyznaczyła sobie niebywale trudne zadanie udzielenia odpowiedzi na pytanie: *quo vadit ius poenale* (s. 10). Napisała w rezultacie książkę z ambicją dokonania diagnozy i znalezienia remedium na niemal wszystkie bolączki polskiego prawa karnego. W efekcie oceniana monografia, jako swoiste *opus magnum* Autorki, ma niebywale szeroki zakres, dotyczy bardzo licznych problemów i nie realizuje w pełni zadania, jakie sama dr A. Kania-Chramęga przed sobą postawiła.

Po części to niepowodzenie wynika z faktu, że odpowiedź na pytanie *quo vadit ius poenale*, które zresztą można wielorako rozumieć, wydaje się zwłaszcza w epoce polityzacji prawa karnego i populizmu penalnego niemal niemożliwa. Próba ujęcia tego pytania jako zagadnienia polegającego na ustaleniu „pożądanych kierunków w rozwoju prawa karnego”, co czyni Habilitantka w zakończeniu (s. 476), nie jest zadowalająca, bowiem ustalenie „pożądanego charakteru kierunków rozwoju” wymaga uprzedniego wyznaczenia kryteriów oceny, których arbitralność jest chyba nie do uniknięcia. Zresztą, sama dr A. Kania-Chramęga na zadane we wstępie pytanie nie odpowiada w zakończeniu, kwitując swoje rozważania ogólnym zdaniem, że pożądanym kierunkiem rozwoju prawa karnego jest „poszanowanie ... bogatej tradycji karnistycznej ... i zachowanie pewnej otwartości na niezbędne korektury” (s. 476). Jest to konstatacja oczywista, która nie wnosi wiele nowego do dyskusji na temat kierunków rozwoju prawa karnego w Polsce.

Z drugiej jednak strony, pomijając niefortunne założenia, dr A. Kania-Chramęga w swojej pracy identyfikuje i analizuje bardzo liczne kwestie o dużym znaczeniu dla współczesnego polskiego prawa karnego. Nie wszystkie badane przez nią problemy są nowością, bowiem odnoszą się do nich inni autorzy, ale są i takie, które otwierają zupełnie nowe pola badawcze i zasługują na dalszą eksplorację naukową. Samo już zebranie tych kluczowych zagadnień stanowi wartość dodaną pracy.

Habilitantka prowadzi rozważania sprawnie i kompetentnie, korzystając ze swego niewątpliwie dojrzałego warsztatu dogmatycznego i teoretycznoprawnego. Choć miejscami brakowało mi jasnego zajęcia stanowiska przez Autorkę, która chowała się za rozważaniami teoretycznymi, ogólnie uważam, że przedstawiona rozprawa stanowi dojrzałą, wielopłaszczyznową i wnikliwą analizę, która ma duże znaczenie teoretyczne, ale i praktyczne. Zwłaszcza metodologia badań oraz poziom analiz stanowią dowód samodzielności naukowej dr Agnieszki Kani-Chramęgi.

Przedstawione wyżej uwagi polemiczne czy krytyczne w żadnej mierze nie zmieniają mojej całościowej pozytywnej oceny pracy, która stanowi dowód dużej dyscypliny naukowej Habilitantki. Ocena ogólna wartości naukowej monografii habilitacyjnej jest jednoznacznie pozytywna.

7. Podsumowując tę część recenzji należy przypomnieć, że w myśl art. 219 ust. 1 p.s.w.n., habilitant musi wykazać, że „posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”. Kluczowe słowo „znaczny” rozumiem jako duży.

W związku z tym, ze względów podniesionych wyżej, należy uznać, że oceniana monografia pt. *„Tendencje w rozwoju prawa karnego oraz ich ocena (węzłowe problemy w perspektywie obowiązywania Kodeksu karnego z 1997 r.)”*, Zielona Góra 2022, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, ss. 558, jaką dr Agnieszka Kania-Chramęga przedstawiła jako swoje osiągnięcie, stanowi znaczny wkład Autorki w rozwój nauki prawa karnego.

2. Ocena pozostałego dorobku naukowego

1. Jak wynika z dostarczonych materiałów, po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych Habilitantka była autorką 4 monografii naukowych (opublikowanej rozprawy doktorskiej, ocenianej rozprawy habilitacyjnej oraz dwóch innych prac), współredaktorką jednej pracy zbiorowej, autorką 18 rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych oraz 65 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie. Należy zauważyć, że jest to dorobek bardzo imponujący ilościowo. Przy czym, choć prawie wszystkie monografie ukazały się w wydawnictwie uczelni, na której dr A. Kania-Chramęga pracuje, były poddawane procesowi recenzji naukowych, a liczne artykuły autorstwa Habilitantki publikowały renomowane polskie naukowe czasopisma prawnicze.

Liczba cytowań publikacji dr Agnieszki Kani-Chramęgi według Google Scholar wynosi 66, zaś jej indeks Hirscha wynosi 4 według Google Scholar.

2. Jak wskazuje sama Habilitantka, jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół sześciu zagadnień. Pierwszym i najwcześniejszym nurtem działalności naukowo-badawczej Habilitantki jest problematyka sądowego wymiaru kary oraz jego ustawowych determinantów.

Tych zagadnień dotyczyła praca doktorska Habilitantki, pozostają one jednak cały czas w jej polu zainteresowań, opublikowała w tym nurcie nie tylko samą rozprawę doktorską, ale także kilkanaście innych artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych.

Drugi obszar, w który wpisuje się monografia habilitacyjna, odnosi się do bieżących zmian w prawie karnym materialnym. Tu szczególnie ciekawie przedstawiają się publikacje dotyczące przepisów karnych uchwalonych w czasie pandemii Covid-19.

Trzeci obszar badawczy w pracy dr Agnieszki Kani-Chramęgi, bardzo niezręcznie nazwany przez nią „odpowiedzialnością *stricte* pozaprawnokarną”, w rzeczywistości obejmuje zagadnienia dotyczące odpowiedzialności nieletnich oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej (zwłaszcza, choć nie tylko, studentów). Obszar czwarty odnosi się do wykładni doktrynalnej i sądowej niektórych pojęć prawnokarnych.

Obszar piąty dotyczy problematyki przerywania ciąży. Ostatni, szósty obszar badawczy w pracy Habilitantki, obejmuje zagadnienia leżące na styku prawa materialnego i procesowego, do którego dr A. Kania-Chramęga przyporządkowuje, jak rozumiem, swoje inne publikacje, niemieszczące się w pozostałych obszarach badawczych. Chodzi tu m.in. o publikacje dotyczące uzasadnień wyroków sądowych czy pokrzywdzonego.

Jak wskazałam wyżej, aktywność publikacyjna Habilitantki w ciągu 12 lat od uzyskania przez nią stopnia naukowego doktora jest ilościowo imponująca. Także wartość merytoryczna jej publikacji, które mają dogmatyczny charakter, jest duża.

Szczególnie wysoko ocenić należy dorobek Habilitantki dotyczące przerywania ciąży. W tym nurcie badań Habilitantka opublikowała nie tylko artykuły w czasopismach i rozdziały w pracach zbiorowych, ale także monografię pt. „*Warunki legalności przerywania ciąży (problemy prawnokarne i społeczne)*”, Zielona Góra 2020. Ten tytułowy społeczny aspekt problematyki aborcji Habilitantka w pracy przybliżyła prezentując badania opinii społecznej, właściwie o charakterze ilustracyjnym; z tego powodu wydaje się, że tytuł został sformułowany nieco zbyt szeroko, niemniej książka pozostaje wartościowym opracowaniem, podsumowującym pewien etap rozwoju unormowań i orzecznictwa w tym obszarze. Habilitantka nie zarzuciła jednak badań nad tą problematyką, publikując dalsze opracowania, w których m.in. analizowała wyrok TK z dnia 22 października 2020 r. (sygn. akt K 1/20).

Bardzo ciekawie merytorycznie przedstawiają się także publikacje dr Agnieszki Kani-Chramęgi odnoszące się do szeroko pojętych zagadnień związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną, zwłaszcza studentów. Analiza tych z pozoru banalnych czy drobnych zagadnień pozwala Habilitantce na wypunktowanie problemów o daleko szerszym praktycznym, ale i teoretycznym znaczeniu (jak na przykład kwestia odpowiedzialności odszkodowawczej

pracowników naukowych pełniących funkcje członków komisji dyscyplinarnych na uczelniach).

Z uznaniem odnotować także trzeba, że Habilitantka nie porzuca badań nad zagadnieniami, którymi zajmowała się na wcześniejszym etapie kariery naukowej, to jest nad dyrektywami sądowego wymiaru kary, lecz wciąż się tym problemem zajmuje, czemu daje wyraz w kolejnych wartościowych publikacjach.

3. Podsumowanie

Podsumowując powyższe rozważania stwierdzić należy, że ogólna ocena merytoryczna dorobku naukowego dr Agnieszki Kani-Chramęgi jest pozytywna. Ocenę wartości dorobku podnosi w sposób znaczący i przesądzający wysoka ocena rozprawy habilitacyjnej, która stanowi zgodnie z przepisami p.s.w.n. główne kryterium znaczenia naukowego dorobku w ogólności.

Kompetencje merytoryczne Habilitantki w obszarze prawa karnego materialnego są niezaprzeczalne, porusza się ona w tej materii z dużą swobodą. Habilitantka posiada w dorobku publikacje o zróżnicowanym charakterze, głównie artykuły w czasopismach naukowych, ale i rozdziały w pracach zbiorowych, cechujące się bardzo dobrą znajomością prawa karnego oraz wysokim poziomem rozważań teoretycznoprawnych oraz dogmatycznych. Także przedstawiona jako zasadnicze osiągnięcie naukowe, omówiona wyżej, rozprawa habilitacyjna, stanowi dzieło dojrzałe i w pełni zasługujące na pozytywną ocenę.

III. Ocena aktywności naukowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego Habilitantki

1. W wykazie osiągnięć wskazano, że po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wygłosiła 22 referaty na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, w ramach kilku innych wystąpiła z posterami. Brała udział w organizacji kilkunastu konferencji naukowych, głównie krajowych. Tę stronę jej aktywności można ocenić jako przeciętną ilościowo.

2. Z przekazanych materiałów wynika, że Habilitantka odbyła trzy staże naukowe, dwa w kraju, a jeden na Uniwersytecie Viadrina.

Po uzyskaniu stopnia doktora dr Agnieszka Kania-Chramęga brała udział jako wykonawca w jednym krajowym projekcie naukowym, realizowanym na Uniwersytecie Wrocławskim ze środków NCN w ramach programu OPUS 10. Ponadto skorzystała dwukrotnie z dotacji dla młodych naukowców na Uniwersytecie Zielonogórskim. Dr A. Kania-Chramęga była także kierownikiem jednego projektu badawczego finansowanego przez NCN w ramach programu PRELUDIUM 2, w czasie swoich studiów doktoranckich. Poza tym prowadziła działalność badawczą w ramach ogólnego projektu badawczego Katedry Prawa Karnego i Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W zakresie udziału w projektach aktywność dr Agnieszki Kani-Chramęgi należy ocenić przeciętnie.

3. Dr Agnieszka Kania-Chramęga była recenzentem artykułów w sześciu polskich czasopismach naukowych. Ma stosunkowo obszerne osiągnięcia w zakresie działalności popularyzującej naukę. Uzyskała kilka nagród na Uniwersytecie Zielonogórskim.

4. Odnosząc się do działalności dydaktycznej Habilitantki, z przekazanych materiałów wynika, iż od 1 października 2014 r. jest zatrudniona jako adiunkt w Katedrze Prawa Karnego i Postępowania Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego. Prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku prawo, administracja oraz resocjalizacja, a także na studiach podyplomowych. Wcześniej prowadziła także zajęcia jako doktorantka na Uniwersytecie Wrocławskim. Nie pełniła jeszcze funkcji promotora prac magisterskich, ale była recenzentem licznych prac magisterskich na WPiA UZ. Jest także aktywna organizacyjnie na Uniwersytecie Zielonogórskim, między innymi od lat pełni funkcję Rzecznika Dyscyplinarnego do spraw Studentów i Doktorantów UZ.

Szczególnie cenna jest zwłaszcza dydaktyczna działalność publikacyjna dr Agnieszki Kani-Chramęgi, to jest przygotowywane przez nią dwie książki prezentujące instytucje prawa karnego z perspektywy orzecznictwa sądowego („*Instytucje części ogólnej prawa karnego materialnego w świetle poglądów orzecznictwa*”, Zielona Góra 2018; „*Prawo karne materialne. Część szczególna. Ustawowe znamiona przestępstw w świetle poglądów orzecznictwa*”, Zielona Góra 2020) oraz (we współautorstwie z O. Włodkowskim, udział 50%) opracowania kazusów dla studentów z prawa karnego.

W zakresie działalności dydaktycznej aktywność dr Agnieszki Kani-Chramęgi należy ocenić bardzo wysoko.

5. Podsumowując można zauważyć, że ogólnie rzecz biorąc inne obszary aktywności naukowej dr Agnieszki Kania-Chramęgi są dobrze rozwinięte. Odebrała ona staże naukowe, brała udział w krajowych projektach naukowych, współpracowała z innymi instytucjami naukowymi w kraju. Wykazuje się bardzo solidnym i obszernym dorobkiem dydaktycznym. Jest stosunkowo aktywna w krajowym życiu naukowym. Ma także pewne, choć ograniczone, doświadczenie naukowe międzynarodowe, zdobyte na konferencjach międzynarodowych. Właściwie brakuje w jej dorobku jedynie większego doświadczenia międzynarodowego.

W tej sytuacji można uznać, że wykazuje się ona istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

IV. Wnioski

Dokonując całościowej oceny dorobku naukowego Habilitantki, stwierdzam, że dr Agnieszka Kania-Chramęga posiada stopień doktora oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej. Ponadto wskazane przez nią osiągnięcie naukowe w postaci monografii pt. „*Tendencje w rozwoju prawa karnego oraz ich ocena (węzłowe problemy w perspektywie obowiązywania Kodeksu karnego z 1997 r.)*”, Zielona Góra 2022, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk prawnych.

Tym samym należy stwierdzić, że Pani dr Agnieszka Kania-Chramęga spełnia warunki nadania jej stopnia doktora habilitowanego określone w art. 219 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Prof. dr hab. Celina Nowak